

Dagboekschrijver Antoon Bruens had er lol in

Elke zondag zette boer Antoon Bruens (1848-1918) zich aan zijn oude secretaire om zijn vlugge potloodnotities van de ervaringen in de afgelopen week netjes met inkt in zijn dagboek over te schrijven.

De vrijgezel hield dat vol van 1896, het jaar waarin hij van Baak naar Wehl verhuisde, tot zijn dood in 1918. Hij was een man met oog voor details. Maar waarom hij alles zo secuur opschreef, daarvoor kunnen we alleen gissen. Het dagboek is veel meer dan een overzicht van uitgaven en inkomsten: ook allerlei wetenswaardigheden en zelfs familiebezoeken werden genoteerd. Eind vorige eeuw heerste er een landbouwcrisis, maar de familie Bruens was kapitaalkrachtig, bezat effecten, deed beleggingen en leefde erg zuinig. Een kijkje in het oude boerenleven in de Liemers.

Op 20 mei begint Antoon zijn eerste dagboek met het blijde nieuws van de geboorte van een morrieveulen op zijn boerderij Dorpzicht. Van de vorige bewoner van de boerderij nam hij over de 'balkenslieten', eiken bergroede, kippenschuurtrie, 180 'trad' ijzerdraad en 'berke' (n eikeposten). Aan het huis wordt er in een ander vernieuwd, want Bruens koopt allerlei bouwmaterialen, o.a. hout (ribben en planken) bij A. Eijl in Wehl. Ene Kagas is metselaar en Kraayevanger uit Wehl schildert Bruens heeft er kennelijk lol in om de hele rekening van de schilder letterlijk over te schrijven in zijn dagboek.

Armendragers

Hij zit ook nog met de kosten van

Rubriek over familie- en boerderij-
narratie door Henk Harmsen
Voor reacties en aanvullingen
05437 72603

de begrafenis van de moeder Bruens-Kniest op 2 april 1896: voor bedienen en mis, 'hennekleed', begraven, jenever, koffie, cichorei, lijkwagen, lijkst, sigaren, tabak en pijpen, kaas, drukwerk en advertenties.

Opmerkelijk detail is dat er armdragers moeten worden ingehuurd, omdat Bruens nog geen buurt heeft gemaakt en burendus niet als dragers kunnen fungeren. Ongetwijfeld een vervelende situatie.

In november 1897 wordt traditio-
neel buurtgemaakt de buurlic-
den nuttigen hier vier 'vleschen'
jenever, ruim twee flessen rodeje-
never en wittebrood. Wittebrood
is een grote luxe; normaal eet
men roggebrood. Van de drieën
wittebroden die Bruens laat bak-
ken ter gelegenheid van het
buurtmaken gaat er een naar de
pastoor en een naar de zusters in
Wehl.

Als de verbouwing in Wehl klaar
is, kunnen de nog achtergebleven
huisgenoten vanuit Baak overko-

men en wordt op 7 januari 1897
Groot Tammink in Baak erfhuis
gehouden. Hier worden verkocht
o.a.: 'balkenslieter', brandhout,
een ploeg, stortkarbak en karwie-
len met onderstellen. Merkwaar-
dig is de aanduiding erfhuis, ter-
wijl het toch een gewone verko-
ping is.

Dan lezen we uitgaven zoals voor
gruis (kolen), bitterkoekjes, een
kindertozenkranen voor de Kinds-
heid van pleegdochter Johanna
Olminkhof, een hoed en schoe-
nen. P. van Rienen komt beddes-
tro dorsen. Voor de armen van
Wehl wordt een halve mud aard-
appelen opgehaald.

Er volgen wat aardige kijkjes in
het Wehlse dorpsleven. De hond
van de dominee maakt zes kippen
van Bruens dood (1899). Van de
stortkar van B. Lucassen breken
beide bomen bij het stenen 'varen'
voor het klooster (1902). En de
hond van Bruens bijt Jan Rosmul-
der in het been, waarvoor een gul-
den aan smartegeld wordt uitbe-
taald (1811).

Over de varkenshouderij wordt
veel genoteerd, zoals: 'Op den 22
Februarij 1899 heeft het Mottje
(zeug) derde maal 8 keujes gekre-
gen en des 24 Februarij 1899 smor-
gen was het Mottje dood in het
schot het lijf uitgewerkt'. Als
middel tegen koliek bij paarden
noteert Bruens: een liter melk
met 12 middelgrote uien te koken
en dit in te geven.

Melk

In de maand mei 1897 wordt aan
de fabriek in Wehl 828 liter melk
geleverd. De melkprijs loopt op
van 2,68 tot 3,3 cent per liter. Lam-

mer Klaassen uit Dichteren ver-
koopt in de herfst van 1897 de ap-
pels en peren 'in kleine betjes' op
de Doetinchemse markt.

Bruens strooit Thomas-slakke-
meel, karniet, kalkmengsel en 'sal-
peter' (chilisalpeter) voor be-
mesting. Leveranciers zijn Egging
in Hummelo en Sachtlevan in
Doetinchem. Als herfstgewas
voor het vee wordt in de rogge-
stoppels serradella gezaaid. Dor-
sen gebeurt met de vlegel en ma-
chinaal met de omloop in de stal.

Voor tuin- hof en bloemenzaad
wordt in 1909 f 1,63 betaald.
(Daarvoor zou men nu net een
pakje kunnen kopen).

Bruens heeft vergunning voor
jacht op schadelijk wild en schiet
in juni 1913 in Peppelenweide een
reiger, die hij per post naar mee-
ster Bernink (van het natuur-histo-
risch museum in Denekamp)
stuurt om te laten opzetten. In
een houten kist komt de opge-
stopte reiger in Wehl bij het spoor
aan. Kosten van de hele operatie: 4
gulden.

In een tweede deel bieden we vol-
gende week een kijkje in de laat-
ste dagboeken.

Wehl

MOTORTOERTOCHT - Autorij-
school Wienholts houdt op zon-
dag 18 juni een motortoertocht
van ongeveer tweehonderd ki-
lometer richting Holterberg. De
start is tussen 10 en 10.30 uur bij
de Bellefroidweg. De voorin-
schrijving loopt tot en met 11 ju-
ni.

♦ Dagboekschrijver Antoon Bruens, 1848-1918. (Reproductie Jan van den Brink)

98 3/6-1995 2764